

Nieuwe opleiding

'Levensbeschouwing, overheid en samenleving'

Anders dan enkele jaren geleden roept de relatie tussen de verschillende religies en de overheid, instellingen en arbeidsmarkt tegenwoordig heel wat vragen op. Een speciale academische opleiding wil helpen speuren naar oplossingen voor mogelijke conflicten. En die zijn er wel degelijk, zo blijkt.

Erik De Smet

Halal op school?

WE KUNNEN er niet omheen. Het samenleven van culturen en religies stelt ook aan de ordening van de samenleving pertinente vragen. U wilt voorbeelden? Een rechter gebood onlangs een joodse man zijn keppeltje af te zetten in de rechtszaal, omdat je volgens een oude Belgische wet de rechtszaal blootshoofds moet betreden. Joodse mannen dragen echter om religieuze redenen altijd een hoofddeksel. De joodse gemeenschap in België reageerde verontwaardigd op de toepassing van deze 'antieke' wet. Terecht of niet? En dan spreken nog niet over ambtenaren met een hoofddoek.

Kerk en Staat

Ander voorbeeld. Onderwijsgeorganiseerd van overheidswege moet volgens de wet neutraal zijn. Maar wat betekent deze neutraliteit? Het officiële onderwijs biedt immers ook onderricht in de er-

kende levensbeschouwingen aan. Het stedelijke onderwijs in Antwerpen besliste enkele maanden geleden om in de refters ook halalmaaltijden te serveren, zijnde met vlees geslacht volgende islamitische normen. Enkele politici reageerden verbolgen. Terecht of niet?

Moeiteloos kunnen we nog andere spanningsvelden bedenken. In ons land is godsdienstvrijheid gegarandeerd. Dat wil ook zeggen dat een groep z'n eigen kerkgebouw mag oprichten. Een recent fenomeen zijn de van oorsprong Afrikaanse sektarische christelijke gemeenschappen die zich vestigen in woningen en leegstaande winkelpanden. Niet alle burens zijn er mee opgezet. De gemeenschappen worden beschuldigd van burengerucht en overlast. Mag een gemeentelijke overheid deze gemeenschappen een vestigingsregeling opleggen? Is dat geen inbreuk op een grondwettelijk en zelfs fundamenteel recht?

Het zal wel duidelijk zijn dat bovengenoemde spanningen voort-

komen uit de ontwikkeling van een multiculturele en multireligieuze samenleving. Politici en beleidsmakers worden vandaag uitgedaagd om antwoorden te bieden op een waaier van vragen en problemen, die zich goed dertig jaar geleden niet stelden.

Bij dit alles rijst de vraag wat onder een pluralistische, multireligieuze en multiculturele samenleving moet worden verstaan. Wat is de betekenis van deze termen? Hoe kunnen verschillende levensbeschouwingen zich tot elkaar verhouden in de Belgische context? Want net deze context is het kader waarin zich alles situeert. Het Belgische staatsbestel ontwikkelde immers sinds 1830, op basis van ontwikkelingen elders in Europa, een eigen visie op de relatie tussen overheid en levensbeschouwing.

Zo is de scheiding tussen Kerk en Staat wezenlijk in onze maatschappelijk bestel, maar toch weer niet zo strikt. De overheid staat immers in voor het onderhoud van kerken en het salaris

van de bedienaren van de erkende erediensten. Waarom is de ene godsdienst erkend en de andere niet?

Een nieuwe tweejarige deeltijdse academische opleiding (evenwel zonder diploma!) aan de Universiteit Antwerpen wil op een wetenschappelijke wijze dieper ingaan op deze spanningen. Ze ploegt verder op het spoor getrokken door het Internationaal Instituut Canon Triest (verbonden met de broeders van Liefde).

De belangrijkste doelgroep van deze nieuwe opleiding zijn beroepsmensen die in hun bezigheden worden geconfronteerd met aspecten van de multireligieuze en multiculturele samenleving. Voor ogen staan ambtenaren, bestuurders van onderwijsinstellingen, maar ook politiemensen, interculturele bemiddelaars, vakbondskaders en magistraten. Daarnaast staat de vormingscyclus ook open voor andere belangstellenden.

Doel van de opleiding is inzicht te verwerven in de manier waarop overheid en beleidsmakers de vraagstukken van de multireligieuze samenleving beantwoorden door regelgeving, en hoe een beleid kan worden uitgewerkt voor onderwijs, gezondheidszorg, arbeidsmarkt...

Migratie

Tijdens het academiejaar 2007-2008 staan de historische, sociologische en filosofische achtergronden van de mogelijke vraagstukken centraal. Onvermijdelijk komen daarbij de migratiebewegingen ter sprake, alsook de verhouding tussen Kerk en Staat in ons land. In een tweede deel wordt het wettelijke kader van de relatie tussen overheid en levensbeschouwingen uitgeplozen. De lesgevers zijn gespecialiseerde docenten van Vlaamse en Nederlandse universiteiten. Opmerkelijk is dat ook vertegenwoordigers van de erkende levensbeschouwingen de positie van hun eigen gemeenschap grondig uit de doeken komen doen. Volgend academiejaar komen de spanningen ter sprake en worden mogelijke vormen van bemiddeling onderzocht.

Daar religies en levensbeschouwingen in de eenentwintigste eeuw niet dood zijn, wisten we al, maar het (vreedzaam) samenleven van de verschillende culturen en levensbeschouwelijke groepen is zonder meer de grootste uitdaging van onze tijd. Nogal logisch dat er precies daarvoor een specifieke opleiding komt.

De lessen van de tweejarige opleiding *Levensbeschouwing, overheid en samenleving* vinden wekelijks plaats van oktober tot einde mei, telkens op een donderdagnamiddag van 14 tot 17.30 uur in de stadscampus van de Universiteit Antwerpen. Inschrijven, ook voor één module, is vereist. Ook organisaties kunnen inschrijven. Meer info via de website www.ua.ac.be/cemis of bij het Centrum voor Migratie en Interculturele Studies van de Universiteit Antwerpen, telefoon 03/220.40.12, e-mail: ina.lode-wyckx@ua.ac.be. Op donderdag 4 oktober om 17 uur opent de opleiding met een lezing en een debat. Ook hiervoor dient ingeschreven op bovenstaand adres.

Vervolg van bladzijde 5

Goemaere was een geboren netwerker en prima communicator, en wist al snel medestanders te vinden. Onder de bescherming van oud-premier August Beernaert stichtten ze in 1899 Het Werk van de Akker: 212 volkstuinjes waren er toen in de Brusselse agglomeratie. Acht jaar later waren er 34 lokale comités, samen goed voor 620 volkstuinjes. Maar vooral de voedselschaarste tijdens de Grote Oorlog bracht de doorbraak. De opbrengst van de eigen tuin moest zorgen voor de broodnodige bijkomende bevoorrading en tegen de wapenstilstand waren al 180.000 families aangesloten.

Toen de nood minder nijpend was, liep dat aantal gevoelig terug, om tijdens de Tweede Wereldoorlog een nieuwe *boom* te kennen. Intussen had het werk een aangepaste structuur gekregen en waren de doelstellingen grondig geëvolueerd. Gezamenlijke aankoop van zaaigoed, potgrond, meststoffen en bestrijdingsmiddelen wonnen aan belang, net als vorming. Voorbeeldtuinen werden aangelegd, handleidingen verspreid, vormingsreeksen gelanceerd, wedstrijden en tentoonstellingen georganiseerd.

Het Werk van de Akker werd een geoliede tuindervereniging voor hobbyisten en wist zich prima aan te passen aan de tijdgeest. Zo werd in de jaren na Wereldoorlog II een publiciteitscampagne gevoerd om chemische bestrijdingsmiddelen te gebruiken om de opbrengst te verhogen. En toen in de late jaren 1960 een tegenbeweging op gang kwam, stond het werk daar meteen voor open.

Al in 1970 verscheen in het maandblad *De Volkstuin* een artikel over biologisch tuinieren, geschreven door Jan Heyman, de eerste voorzitter van de Vereniging voor Ecologische Leef- en Teelttuinen. VELT beheert momenteel zelf enkele volkstuincomplexen waar ze haar inzichten in de praktijk brengt. Maar ook elders staat in het reglement dat chemische sproeistoffen niet mogen worden gebruikt.

Voor wie het fenomeen volkstuinen beter willen leren kennen is er nu het boek *Volkstuinen*. Wil je het historische abc van de volkstuinder onder de knie krijgen, rep je dan naar Gent en de tentoonstelling in het Caermersklooster. Je vindt er zelfs een nagebouwd volkstuinje met koterij, kippen en konijnen, een serre en moestuintje. Of vóór het einde van de tentoonstelling ook geogost kan worden, is veeleer twijfelachtig.

Volkstuinen. Een geschiedenis, Davidsfonds/Kadoc, Leuven, 2007, 224 blz., 29,95 euro, ISBN 978 90 5826 479 4 • De tentoonstelling *Het abc van de volkstuin* in het Caermersklooster in Gent (Vrouwbroersstraat 6) loopt nog tot 9 september. Daar is ook een tentoonstelling te zien met foto's van Freya Maes over volkstuinen in Vlaanderen. En in het Kadoc te Leuven (Vlamingenstraat 39) kun je tot 6 september een fotografische kijk op de volkstuinen bewonderen van grondwetspecialist Karel Rimanque. Alle info op de website www.hetabcvandevoelkstuin.be.

Kans of spanning? Overheid en religieuze vertegenwoordigers ontmoeten elkaar bij het Te Deum. © Belga